

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IX. De pœnis infligendis Apostatis, sive fugitivis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Abbas ut supra, adhuc dici incorrigibilem, etiam si committat alia delicta dissimilia, id est non aequè gravia.

Verior tamen opinio tenet, requiri ad incorrigibilitatem, ut delicta sint similia, id est aequè gravia, aut graviora.

Secundò. Dicitur Incorrigibilis quis, quando ter monitus non desistit à gravibus culpis, ut post Abbatem & alios non infirmæ notæ Auctores, affirmat Sanchez lib. 6. Cap. 9. num. 4.

Tertiò. Incorrigibilitatem incurrit, qui sibi assignatum penitentiae locum, fugiendo desinit; alias si non arripit fugam, etiam si penitentiam non adimpleat, non dicitur incorrigibilis, ut prædicti Auctores post Abbatem annotarunt.

Quamvis autem D. Thomas quodlib. 12. art. ultimo & D. Bonaventura in Regul. D. Francisci q. 14. Sylvest. verbo, Religio. 6. q. ultima; & alii Auctores asserant, solos incorrigibiles expelli posse à Religione: quod quidem verum esse advertitur, stando in jure communi, ut bene advertebat P. Azor. tom. 1. Institutionum Morali um, lib. 12. Cap. 16. q. 3. At jure particulari, & ex vi instituti Religionum à Sede Apostolica approbati, ob multas alias causas potest professus expelli, ut constat ex variis Constitutionibus Religionum, à Summis Pontificibus approbatis: quæ Constitutiones etiam à Summis Pontificibus approbatæ, omnino revocantur à Sanctissimo D. N. Urbano VIII. qui novo Decreto contra Religiosos incorrigibiles edito, decernit, eos solos, qui tantum Jure communi sunt incorrigibiles, à Religione expelli debere.

Præterea inter gravissimas pœnas gravissimis delictis applicandas annumerantur etiam quæ in Constitutionibus Fratrum Minorum, quas refert Franciscus Aretinus in sua practica criminali Cap. 5. de pœnis gravissimis delictis intelligendis, quarum aliquas recensebimus, ut Visitationibus amplioris materiam in arbitrandis pœnis offeramus.

CAPVT IX.

De pœnis infligendis Apostatis, sive fugitivis.

INCURE aliqui DD. conferunt apostatam & fugitivum, pro eodem accipientes, cum multum inter utrumque distet; nam Religiosi fugitivi propriè dicuntur, qui à Monasterio recedunt absque licentia Superiorum, ut vagari possint extra ipsius potestatem, & obedientiam, ut colligitur ex lege, Quis sit fugitivus. Apostata autem proprie dicuntur, qui à monasterio recedunt animo, & voluntate, in perpetuum excutiendi obedientiæ jugum, deserendi que proprium institutum: quare si hic animus desit, sed fugiant ea tantum intentione, aliquando extra Religionem vagandi, posteaque ad Religionem redeundi, apostatae non sunt. Hanc differentiam sive distinctionem tradunt communiter Summistæ, & Commentatores D. Thomæ 2. 2. q. 1. 2. art. 1. ubi Cajet. Bannes, Arragon. Gregor. de Valent. & alii communiter.

Quare fugitivus, est nomen commune fugitivis, qui non sunt apostatae, & illis qui verè apostatae sunt. Omnis enim apostata est fugitivus; non verò omnis fugitivus est apostata.

Thom. à Jesu. Oper. Tom. 1.

Ex his primò inferitur, nihil referre ad veram apostasiam, an habitus Religionis dimittatur, nec ne: sed verè apostatam esse, recedentem à Religione, animo nonquam redeundi ad illam, sive habitum retineat, sive dimittat. Ita docent Auctores citati.

Et è contra si quis dimisso habitu, fugiat ad tempus, animo tamen redeundi ad Religionem, non est apostata; sed tantum fugitivus, ut optimè docet Valentia, ut supra.

Secundò Inferitur, minus propriè aliquos Jurisperitos appellare illum Religiosum apostatam, qui ita suæ Religionis habitum alio habitu cooperit, ut ex erius non appareat: nam (ut superius diximus) habitus dimissio, vel detentio, nihil refert ad veram apostasiam; sed eam propriè constituit solus animus recedendi in perpetuum à propria Religione: & ita fuisse decisum à Rota, tenet Emmanuel Rodericus Tom. 1. q. Regul. q. 30. art. 2. Erat tamen tunc occultam habitum absque iusta causa, excommunicatus, ut probabilior lenientia tenet.

In nostris vero Constitutionibus, ut constat ex Capite 35. num. 1. 2. præter alias pœnas apostatis stabilitas, hujusmodi declarantur esse excommunicati, etiam si à Religione discedant, animo transeundi ad alium Ordinem, sequentibus verbis. Qui à Congregatione recedunt, etiam si ad aliam Religionem, præterquam Carthusianorum transiant, præter apostasiam, ipso facto excommunicationem, & infamiam notam incurrunt; excommunicatioque hujusmodi Preposito, vel cuiusvis alii commiserit, juxta litteras Xysti V. datas 27. Junij 1587. restitatur. Et quævis in nostris Constitutionibus indiscriminatim dicto Cap. 35. eadem pœna tam fugitivis quam apostatis designentur, excommunicationis tamen censura tantum videri imposita apostatis, ut patet ex contextu Constitutionis prædictæ: quæ excommunicationis pœna ferè in omnibus Religionibus contra apostatas facti solent.

Præter excommunicationem, tam Apostatis præterquam fugitivis in nostris Constitutionibus Cap. 35. pœna alia imponitur, quas hic breviter referre conabor.

Apostata, fugitivus, & quivis injussu Prælati à Conventu recedens, si habitu nostro indutus, Discretorum cum aliquo domesticorum scandalo exierit, per viginti dies; si cum scandalo secularium, per quadraginta dies in carcere deturatur: si tamen habitu nostro exutus abierit cum scandalo secularium, pro octoginta mittatur in carcerem: & Definitorium Provinciale in hoc ultimo eventu consulatur, ut decernat, quomodo cum Reo procedendum sit, &c.

Omnes pœnas superius in hoc capite expressas, infligantur Prior, Vicarius, vel Præsidentis executioni mandantur. incipiet, & statim Provinciale monebit, præterquam cum apostasia, seu fuga intra octo dies sine scandalo secularium commiserit; tunc enim ipse cum primi Discreti consilio, remedium providebit; sed si apostasia, seu fuga ultra octo dies duraverit, vel cum scandalo secularium acciderit, Prior, Vicarius, vel Præsidentis Definitorium Provinciale (si tunc celebretur) sin minus Provinciale statim moneat, ut decernat, quantum qui fugit, in carcere detineri, voce, ac loco carere, alio ac alio remedio excerci debeat, nec sine illorum jussu Reum è carcere custodia liberabit.

R r r

Qu

Quis vis
gorose sit
dicendus
Apostata.

Deciso
Rota sa-
era circa
apostatæ
religiosus
vestes non
deponere
sed occultantem
infra
alias ve-
stes, quam
decisione
tenet &
sequitur
Rodericus
tom. 1. Re-
gul. q. 30.
art. 2.

TESTU

Spirit. II

Qui semel & iterum fugerit, præter penas superius expressas, Congregationis antiquitatem amittat, & in posterum à die reditus, ac nova receptionis, si computetur.

Qui tertia vice fugerit, ut Novitius recipiatur, nec ullo antiquitatis jure gaudebit; sed post annum à receptione ultima, ejus antiquitas incipit computari.

Verum qui quarta vice fugerit, juxta Literas Pij V. tanquam incorrigibilis expellatur. Præterea si apostata, vel fugitivus tres menses absuerint, antiquitatem Congregationis amittunt, quemadmodum de Apostasia secunda decretum est. Si annum integrum absuerint, quasi Novitij recipiantur, ac si ter apostata fuissent. Si verò ultra annum, Desponsorium generale judicet, an statim sint censendi incorrigibilis, & pro arbitrio suo puniat. Hæc sunt, quæ circa apostatas, sive fugitivos nostræ decernunt Constitutiones.

C A P V T X.

Quæ sint, quæ in delictis excusare possunt ad minuendam Pœnam?

Primò furor, & insania excusat à delicto: nam si delinquens tempore delicti commisi erat quidem furiosus, aut mente captus, non potest propter illud puniri. Si verò tempore delicti commisi erat sanæ mentis, & postea est factus furiosus, licet puniri non possit ordinaria pœna, dum est furiosus; puniri tamen potest extraordinaria, arbitrio Judicis, ut docet Baldus in L. Furiosum. C. Qui testamentum facere potest: cujus opinio communiter ab omnibus recipitur, ut docet Julius Clarus q. 60. versiculo, sed quero.

Secundò. Ira quandoque delictum excusat; interdum verò minimè; nam aut provenit ex justa causa; & tunc non excusat in totum, juvat tamen, ut delinquens mitius puniatur, ut in viro occidente uxorem deprehensam in adulterio: ira enim potest dici quidam brevis furor: aut ira provenit ex injusta causa; & tunc nullam excusationem præ se fert.

Tertiò. Ebrietas excusat à dolo, sed non à culpa, atque adeo committens delictum tempore, quo est ebrius, puniendus est, ut communis DD. sententia tenet; non tamen ordinaria, sed tantum extraordinaria pœna. Verum tamen si sine culpa factus fuisset ebrius, ut si socii ipso inscio, sal in vino apposuisent, (ut inquit Julius Clarus) ipse est à culpa, & à dolo prorsus excusandus.

Quartò. Si aliquis dormiendo delinquat, hominemque vulneraverit, verè excusandus est: quia tempore delicti non erat compos mentis: & ita tanquam furiosus reputatur. Ita Clarus ut supra; quod tamen intelligi debet, quando ei dormienti similia evenire non solent: quod si ei soleant contingere, ut scilicet à lecto surgat, & enssem evaginet, & similia faciat, (ut de multis legimus) tunc si ipse non præcavisset, claudendo sui cubiculi ostium, diceretur esse in culpa, atque adeo deberet pœna extraordinaria puniri. Ita tenet communis opinio, ut idem Julius Clarus docet, ut supra.

Quintò. Ignorantia Constitutionis punientis delictum, quando delictum, quod punitur ab ipsa Constitutione, est etiam prohibitum de Jure

communi, non excusat; nam tunc debet puniri secundum dispositionem Juris communis.

Secus esset, si tantum delictum puniretur Constitutione, vel Decreto: nam tunc excusatur Reum, licet non omnino; absolvere tamen excusat, ad omnem penam in Constitutione taxatam subeundam.

Sexto. Pœnitentia in delictis quandoque delinquens, excusant: loquor de pœnitentia, non de illa, quæ sequitur post delictum commissum; sed de pœnitentia ante delictum perpetratum; ut si quis volens committere delictum, antequam committeret, pœnituit, & illud non commisit; quod intelligi debet, quando potens committere delictum non voluit, sed pœnituiti proposuit: tunc enim licet in totum non excusetur, mitius tamen punitur. Docet Clarus loco ut supra.

Illud tamen observandum est, quod licet affectus, seu conatus ad delinquendum, etiam si non sequatur effectus, puniatur non aliter, ac si ipse effectus secutus fuisset, ut constat ex l. 1. §. Divus. ff. ad l. Juliam, de sicariis; tamen hodie de generali consuetudine non punitur affectus, sive conatus, nisi sequatur effectus: non inquam punitur pœna delicti ordinaria, sed bene pœna extraordinaria, ut post multos Jusperitos docet Clarus, ut supra; quam consuetudinem esse approbatam per totum Mundum, docet Arenus in lege 1. §. finali. ff. ad legem Juliam, & Consilio 14. num. 3. Quam etiam sententiam in delictis utriusque atrocissimis procedere, docentur alii Auctores, in quibus docent affectum sive conatum, pœna ordinaria non esse puniendum.

Cæterum ubi conatus, vel minæ puniuntur à statuto aliqua pœna particulari, tunc Judex condemnare debet Reum, ad pœnam taxatam Legge.

Sepimò. Quando Reus pœnæ à lege statuta pro delicto ab illo perpetratò, capax fore non est, illam Judex commutare debet in eam, cujus est capax.

C A P V T XI.

Quæ sint, quæ observari debeant à Visitatoribus in sententiis pœnalibus ferendis.

Multa sunt, quæ Visitatores præ oculis habere debent in ferendis sententiis, maxime pœnalibus. Primum est, ut Prælati imponant pœnas secundum delictorum gravitatem, juxta illud Deuteronomii 25. Pro mensura delicti erit & plagarum modus. Quare pœnam augere minimè potest, si alicui delictò, à lege taxata sit, nisi forte aliqua circumstantia delictò annexa id expostulet. Sed neque minuere, nisi ex legitima causa, quam in sententia exprimere debet; sicut illis verbis: *Justu de causis animum nostrum moventibus.*

Ita pariter tenet communis opinio, etiam de pœna imposta à statuto, sive Constitutione, quam ex causa Judex minuere potest, ut post alios docuit Covarruvias lib. 2. Resolutionum, Cap. 9. num. 8.

Curet singulis delictis ponere illas pœnas, quæ à Constitutionibus propriæ Familie ordinatæ sunt. Pœna enim à propriis Constitutionibus imposita, tantam vim habet, ut pœnas à Jure communi